

افزایش تولید نفت عراق؛ فرصت یا تهدید؟

نگاهی به روند کنونی تولید نفت عراق که در محدوده ۲/۵ میلیون بشکه در روز است، بیانگر آن است که این کشور در پی کسب فرصت‌های از دست رفته خود به ویژه در حوزه استراتژیک انرژی است. در حال حاضر عراق با داشتن حدود ۱۱۷ میلیارد بشکه ذخایر درجای نفت خام، با وجود این که هنوز در سیستم سهمیه‌بندی اوپک وارد نشده، ولی به تنهایی حدود هشت درصد از تولید نفت خام این سازمان را بر عهده دارد و نکته قابل توجه این است که حدود ۷۷ درصد نفت تولیدی خود را یعنی حدود ۱/۸۱ میلیون بشکه در روز صادر می‌کند.

پس از تحریم‌های اقتصادی عراق در سال‌های پیش از جنگ با آمریکا و به دنبال آن آسیب‌های اقتصادی این کشور در خلال جنگ عراق و آمریکا، توان تولید نفت در عراق به شدت کاهش پیدا کرد؛ به گونه‌ای که این کشور از سیستم سهمیه‌بندی اوپک خارج شد؛ ولی امروزه با به پایان جنگ و کاهش درگیری‌ها در این کشور، عراق برای افزایش تولید نفت خود به روزانه ۱۲ میلیون بشکه در سال ۲۰۱۷ برنامه‌ریزی کرده که برای تولید بیش از ۸/۵ میلیون بشکه آن قرارداد امضاء کرده است و با احتساب ۲/۵ میلیون بشکه تولید کنونی، مجموع آن به حدود ۱۱ میلیون بشکه در روز خواهد رسید.

بر اساس این برنامه بناسات افزایش تولید نفت عراق تا چهار میلیون بشکه در روز تا سال ۲۰۱۲ محقق شود و به این ترتیب تا سال ۲۰۱۷ و با اجرای طرح‌های توسعه‌ای برنامه‌ریزی شده، عراق نقش برجسته‌ای در تولید نفت اوپک و دنیا پیدا خواهد کرد. در این رابطه، آخرین گزارش‌های موجود نشان می‌دهد که روسیه با تولید روزانه ۱۰ میلیون

همچنین برآوردها نشان می‌دهد در سال ۲۰۱۷ عراق با نصف جمعیت ایران فقط از محل درآمدهای نفتی نزدیک به سه برابر ایران تولید نفت خواهد داشت. البته از زاویه‌های دیگر تصمیم عراق برای تبدیل شدن به یکی از بزرگترین تولیدکنندگان نفت جهان می‌تواند فرصتی باشد برای ایران تا با نگاهی جامع به آینده بازار نفت، نسبت به اصلاح برنامه‌های خود اقدام کند. همچنین به گفته برخی کارشناسان، عراق در حال حاضر تنها می‌تواند از منطقه جنوب خود (امل القصر) و از خط لوله عراق-ترکیه که از طریق آن نفت کرکوک را صادر می‌کند، برای صادرات نفت خود استفاده کند. در این شرایط ایران می‌تواند با یک استراتژی مشخص بحث ترانزیت نفت این کشور را بر عهده گیرد که هم از نظر سیاسی و هم از نظر اقتصادی می‌تواند برای کشور منفعت به همراه داشته باشد.

البته این که عراق چقدر در عملیاتی کردن ادعای خود موفق باشد، بسیار مهم است، ولی اگر اجرایی شدن این برنامه را فرض بگیریم، با نگاهی استراتژیک باید دید این میزان تولید تهدیدی برای سایر رقبای این کشور خواهد بود یا خیر؟

با وجود اظهار تمایل مسئولان عراقی برای باقی ماندن در اوپک در سال‌های پس از افزایش تولید با هدف حفظ قیمت‌ها در سطوح مناسب، ولی برخی کارشناسان نیز از احتمال خروج آنها از اوپک برای جلوگیری از محدود شدن سقف تولید در قالب سیستم سهمیه‌بندی اوپک خبر می‌دهند. در حالی که برنامه افزایش نفت تولید عراق در جریان است که در ایران، بر اساس برنامه پنجم توسعه باید ظرفیت تولید نفت در پایان سال ۱۳۹۳ به ۵/۱۵۰ میلیون بشکه برسد و همچنین در سند چشم‌انداز، دومین تولیدکننده نفت اوپک باقی بمانیم. در نگاه بدبینانه به برنامه افزایش تولید نفت عراق، برخی کارشناسان تشریح می‌کنند که این اقدام عراق از یک سو و وجود مازاد تولید نفت خام عربستان سعودی به مقدار حدود ۴/۵ میلیون بشکه در روز از سوی دیگر می‌تواند زمینه مناسبی را برای حذف صادرات نفت ایران مهیا کند. به عبارت دیگر همواره یکی از مهمترین چالش‌های تحریم صادرات نفت ایران، ترس و نگرانی از به هم خوردن ثبات در بازار نفت در نتیجه حذف ۲/۵ میلیون بشکه صادرات ایران بود که شرایط آتی می‌تواند این نگرانی را برطرف کند.

هووی صلح از ترکمنستان می‌آید

حامیان پروژه انرژی انتقال گاز ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند (TAPE) سند تسریع اجرای آن را در عشق‌آباد امضاء کردند. وزیران انرژی ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند توافقنامه اصلی ساخت خط لوله گاز را در عشق‌آباد امضاء کردند. گزارش مطبوعات محلی ترکمنستان حاکی است، اکنون این سند باید طبق قوانین داخلی کشورهای شرکت‌کننده پروژه وفق داده شود. پیشتر اعلام شد که قرار است در ماه دسامبر امسال نشست سران کشورهای حامی پروژه در عشق‌آباد برگزار شود که در آن توافقنامه بین حکومت‌های ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند مبنی بر طرح ساخت خط لوله گاز (TAPE) امضاء خواهد شد. اخیراً پیش‌نویس این توافقنامه در اجلاس کمیته رهبری چهار کشور که وزرای مربوطه و نمایندگان بانک توسعه آسیا در آن شرکت می‌کردند، مورد توافق و تأیید قرار گرفته بود. حامیان این پروژه بر اهمیت حیاتی این پروژه زیرساختی فراملی که قرار است نه تنها عرضه درآمدت گاز طبیعی از ترکمنستان به بزرگترین کشورهای آسیای مرکزی را تأمین کند، بلکه به‌عنوان محرک قوی برای توسعه اجتماعی اقتصادی پایدار، برقراری صلح و ثبات در منطقه آسیا باشد، تأکید کردند. طول این خط لوله ۱۶۸۰ کیلومتر، ظرفیت آن ۳۰ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی در سال و هزینه اولیه آن ۲/۳ میلیارد دلار برآورد می‌شود.

تکمیل خط لوله نفتی جدید روسیه به چین

هو جین تائو رئیس‌جمهور چین و دیمیتری مدودف همتای روس وی، در مراسم تکمیل یک خط لوله نفتی جدید شرکت کردند. به گزارش رویترز، این خط لوله که بهره‌برداری از آن سال آینده میلادی شروع خواهد شد نشان‌دهنده همکاری فزاینده دو کشور در زمینه انرژی است. خط لوله جدید، نفت منطقه سبیری در روسیه را به موجب یک توافقنامه بیست ساله به چین انتقال خواهد داد. رهبران دو کشور همچنین با انجام برنامه‌هایی موافقت کردند که گاز طبیعی روسیه را تا سال ۲۰۱۵ در دسترس چین قرار خواهند داد. ولی در مورد تعیین قیمت گاز صادراتی هنوز توافق حاصل نشده است.

در مرداد ماه گذشته روسیه حدود یک هزار کیلومتر از خط لوله نفت را که از شرق سبیری شروع می‌شود، تکمیل کرد. این خط لوله میدان‌های نفتی روسیه را به داکینگ، که یک پایگاه مهم تولید نفت در شمال چین است متصل می‌کند. هو جین تائو در مراسم تکمیل خط لوله گفت، روسیه و چین معتقدند که مشارکت استراتژیک کنونی دو کشور اکنون وارد مرحله تازه‌ای شده است. تحلیل‌گران بر این باورند روسیه که بزرگترین تولیدکننده انرژی در جهان است در صدد است بازارهای تازه‌ای برای صدور نفت و گاز خود پیدا کند.